

Vergaderjaar 1985–1986

19 358**Wijziging van enige bepalingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering****Nr. 3****MEMORIE VAN TOELICHTING**

Een aantal wijzigingen dat in het wetsvoorstel wordt voorgesteld, is van technische aard. Dit betreft de wijzigingen van de artikelen 892, 912, 925 en 965 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Met de overige wijzigingen wordt beoogd de procesvoering in familierechtelijke zaken op enkele ondergeschikte punten doelmatiger te doen verlopen.

Het vervallen van het derde lid van artikel 892 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering hangt samen met de schrapping van de artikelen 320 en 321, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, waarin het verschoningsrecht van de (toeziende) voogd was vervat, bij de Wet van 30 augustus 1984, Stb. 404, houdende wegneming van een aantal ongelijkheden tussen man en vrouw in het personen- en familierecht en enige andere wetten. De wijziging van het bepaalde in artikel 912, onder b, wil voorzien in een uitdrukkelijke wettelijke grondslag voor de medewerking van het openbaar ministerie aan de overbrenging van een minderjarige naar elders dan een inrichting ingevolge de artikelen 263 en 326 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. Met de aanvulling van artikel 925 wordt beoogd te voorzien in een uitdrukkelijke wettelijke grondslag voor het rechterlijk bevel tot afgifte van de minderjarige aan degene aan wie hij ingevolge de rechterlijke beschikking is toevertrouwd, als het gaat om uithuisplaatsing in het kader van de ondertoezichtstelling (artikelen 262, 263 en 326, Boek 1 B.W.). Met de wijziging van artikel 965 wordt beoogd op duidelijke wijze en overeenkomstig de bedoeling van de wetgever te bepalen dat in de situatie van een ontslag uit de voogdij of toezienende voogdij, indien een daartoe bevoegde persoon zich bereid heeft verklaard de (toeziende) voogdij over te nemen (artikel 322, eerste lid, onder c, Boek 1 B.W.), er wél een oproeping tot verhoor van de ouders, (toeziende) voogd, de raad voor de kinderbescherming en van de minderjarige van twaalf jaren of ouder plaatsvindt. Tevens wordt dan duidelijk dat dit alleen dan anders is, indien een met de voogdij belaste rechtspersoon wordt ontslagen van de voogdij en de rechtspersoon die de voogdij overneemt als een voortzetting van de van de voogdij ontslagen rechtspersoon is te beschouwen.

Indien de rechter een familieverhoor heeft bevolen, is het praktisch wanneer het getal der bloed- en aanverwanten van de minderjarige dat wordt opgeroepen aan zijn discretie kan worden overgelaten. Het aantal van vier dat in de wet (artikel 904 Rv.) thans wordt genoemd, behoeft daarom niet te worden vermeld.

De oproeping van bloed- en aanverwanten tot verhoor is verplicht voorgeschreven in artikel 958, eerste lid, en in artikel 972, zesde lid, eerste volzin, Rv. Het gaat hier om respectievelijk benoeming van een (toeziende) voogd of – in verband met artikel 960 – van een bijzondere curator door de kantonrechter over een wettig kind en om verhoor van in beginsel ieder der ouders van een overleden ouder, die voornemens was een kind te adopteren. Het is naar mijn mening niet nodig het verhoor van naaste bloed- en aanverwanten in deze zaken verplicht voor te schrijven. Indien de rechter het nodig acht in deze zaken bloed- en aanverwanten te horen, heeft hij op grond van artikel 903 respectievelijk 972, zesde lid, tweede volzin de bevoegdheid hen op te roepen tot verhoor. De wijze waarop van deze bevoegdheid gebruik wordt gemaakt kan zeer wel aan het inzicht van de rechter worden overgelaten. Naar ik verwacht zal een doelmatiger procesvoering het effect van deze wijzigingen zijn.

Het voorstel is op dereguleringsaspecten getoetst. Afgezien van het feit dat in een enkel opzicht de voorstellen tot een vermindering van de werklast van het justitieel apparaat zullen leiden, is het voorstel uit een oogpunt van deregulering niet van belang.

Artikel 892 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (A)

In artikel 385, eerste lid, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is onder andere bepaald dat de bepalingen omtrent het begin en einde van de voogdij en de toeziende voogdij bij curatele van overeenkomstige toepassing zijn, behoudens uitzonderingen en rekening houdend met een aantal slechts voor de curatele geldende bijzonderheden. Nu bij de Wet van 30 augustus 1984, Stb. 404 de verschoning van de (toeziende) voogdij (die was geregeld in de artikelen 320 en 321 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek) is geschrapt en het instituut van de bereidverklaring voortaan voor iedere te benoemen (toeziende) voogd van toepassing is, geldt dit ook voor de te benoemen curator en toeziende curator. Dit is alleen dan anders, indien de beoogde curator of toeziende curator tevens de ouder van de betrokkene is (zie immers artikel 280, derde lid, j^o artikel 385 Boek 1 B.W.). In verband hiermee dient artikel 892, derde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering alsnog te vervallen.

Artikel 904 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (B)

De redenen voor het vervallen van het aantal op te roepen bloed- en aanverwanten zijn hierboven in het algemene gedeelte reeds uiteengezet.

Artikelen 912 en 925 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (C en D)

Bij de Wet van 20 juli 1955, Stb. 323 is artikel 263 Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, zoals het nu luidt, in de wet opgenomen. Daarbij is onder andere bepaald dat de kinderrechter een onder toezicht gesteld kind kan doen opnemen in een inrichting of elders dan in een inrichting, indien dit in het belang van de verzorging en opvoeding van het kind noodzakelijk is. De woorden «elders dan in een inrichting» duiden bijvoorbeeld op een pleeggezin. In artikel 912, aanhef en onder b, is bepaald dat het openbaar ministerie zo nodig zijn medewerking verleent tot de overbrenging van een minderjarige naar een inrichting. In de praktijk verleent het openbaar ministerie in voorkomende gevallen ook zijn medewerking bij de overbrenging van een minderjarige naar elders dan een inrichting. Om ieder misverstand over de toelaatbaarheid daarvan uit te sluiten, wordt voorgesteld wettelijk vast te leggen dat het openbaar ministerie zo nodig zijn medewerking verleent aan overbrenging van een minderjarige naar elders dan een inrichting.

Daarnaast wordt voorgesteld om artikel 925 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan te passen. Het kan voorkomen dat de medewerking van het openbaar ministerie aan overbrenging van een onder toezicht gesteld kind naar een inrichting of elders dan een inrichting niet kan worden gerealiseerd omdat de bewoner van de woning waar het kind verblijft de toegang daartoe weigert. Indien de daartoe door het openbaar ministerie aangewezen dienaar van de openbare macht beschikt over een rechterlijk bevel tot afgifte van het kind, gegeven op grond van artikel 925 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, kan hij onder bepaalde nadere voorwaarden ook tegen de wil van de bewoner het pand betreden (artikel 926 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering). Niet geheel zeker is of de rechter een bevel tot afgifte kan geven als het gaat om beschikkingen tot uithuisplaatsing in het kader van de ondertoezichtstelling (artikelen 262, 263 en 363 van Boek 1 Burgerlijk Wetboek). Immers, zo zou kunnen worden gesteld, deze beschikkingen zouden niet zonder meer kunnen gelden als beschikkingen betreffende de gezagsuitoefening in de zin van artikel 925 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Wat hiervan zij, het heeft mijn voorkeur om ook op dit punt duidelijkheid te scheppen. Daarom wordt voorgesteld artikel 925 zo aan te vullen dat onder de beschikkingen betreffende de gezagsuitoefening ook de beschikkingen op grond van de artikelen 262, 263 en 326 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek zijn begrepen. Dit brengt mee dat bij deze beschikkingen door de rechter voortaan tevens een bevel tot afgifte van de minderjarige zal worden gegeven aan degene aan wie hij of zij ingevolge de beschikking tijdelijk wordt toevertrouwd. Daardoor wordt artikel 926 van toepassing en kan onder bepaalde nadere voorwaarden tegen de wil van de bewoner het pand waar het kind verblijft worden betreden. Het spreekt vanzelf dat deze bevelen alleen behoeven te worden geëffectueerd tegen de ouder die weigert het kind af te geven.

Artikelen 958, 960 en 972 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (E, F en H)

De schrapping van het eerste lid van artikel 958 en van de eerste volzin van artikel 972, zesde lid, is hierboven in het algemeen gedeelte reeds toegelicht. Het tweede lid van artikel 958 is geschrapt, aangezien aan het inzicht van de kantonrechter kan worden overgelaten of hij aanstonds na het verhoor een (toezien) voogd of een bijzondere curator benoemt dan wel de benoeming uitstelt. De wijziging van artikel 960 houdt verband met de schrapping van artikel 958 Rv.

Artikel 965 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (G)

Iedere voogd of toezien voogd – uitgezonderd de ouder-voogd of ouder-toezien voogd – kan zich van zijn taak doen ontslaan om de redenen genoemd in artikel 322 Boek 1 B.W. Op grond van het bepaalde in artikel 965, eerste en tweede lid, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dient de (toezien) voogd daartoe een verzoek in bij de kantonrechter, die dit kan toewijzen zonder nader verhoor, uitgezonderd in beginsel het verhoor van de raad voor de kindbescherming. Tegen de beslissing staat hoger beroep noch cassatie open. In alle voogdij-ontslagzaken moet de raad voor de kindbescherming volgens het huidige artikel 902a Rv. worden gehoord. De raad voor de kindbescherming wordt evenwel niet gehoord als de zaak het ontslag van een met de voogdij belaste rechtspersoon betreft en de rechtspersoon die de voogdij overneemt als een voortzetting van de eerstbedoelde rechtspersoon is te beschouwen. Als de zaak het ontslag van een toezien voogd betreft wordt de raad alleen gehoord indien het een ontslag betreft als bedoeld in artikel 322, eerste lid,

onder c, Boek 1 B.W. De minderjarige van 12 jaar of ouder wordt gehoord in het geval een (toeziend) voogd zich wil doen vervangen door een ander die zich daartoe schriftelijk bereid heeft verklaard en het niet gaat om vervanging van de ene rechtspersoon-voogd door de andere die als een voortzetting is te beschouwen (artikel 902b, eerste lid, sub c en de d Rv.). Is dit laatste niet het geval dan kan bij afwijzing van het verzoek de verzoeker in hoger beroep gaan (artikel 965, vierde lid, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering). Het geval dat een met de voogdij belaste rechtspersoon zich van zijn bediening wil doen ontslaan en de rechtspersoon die de voogdij overneemt als een voortzetting van de eerstgenoemde rechtspersoon is te beschouwen, ziet bijvoorbeeld op fusie van voogdij-instellingen, waarbij een van de instellingen wordt opgeheven of op «omzetting» van een voogdij-instelling die een vereniging is in een stichting.

Een en ander is in het huidige artikel 965, tweede en derde lid, te lezen in verband met de artikelen 902a en 902b, gedeeltelijk twee keer bepaald, hetgeen tot verwarring aanleiding kan geven. Het voorstel betreffende de wijziging van artikel 965 wil de bestaande onduidelijkheid opheffen zonder te tornen aan het door de wetgever bedoelde stramien. Daartoe is in het tweede lid de zinsnede «behoudens in het geval, voorzien in artikel 322, eerste lid, onder c, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek» geschrapt. In het derde lid, dat de regeling voor de in het tweede lid geschrapte uitzondering bevat, is verwezen naar het tweede lid.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes